

SUOMI, JOSSA KENENKÄÄN
EI TARVITSE SELVITÄ YKSIN

Tilannekuvaa työpajakentältä

Kuntaliiton Tuumaustunti 18.3.2025

Elina Peränen & Reetta Pietikäinen

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Valmentautujia työpajoilla

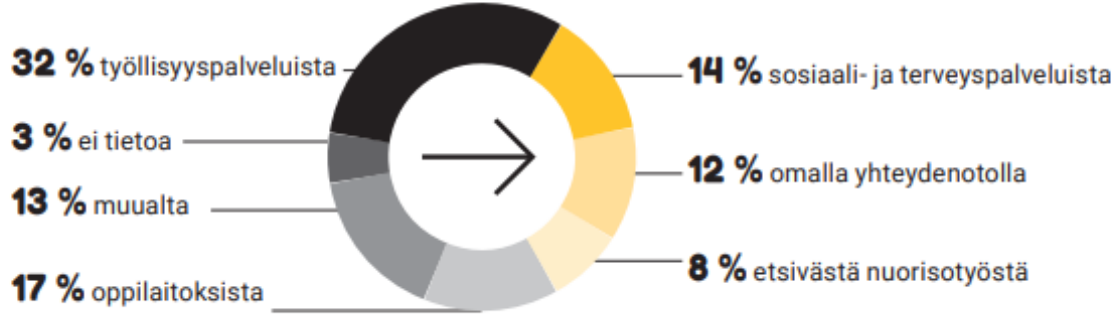
19 680

joista nuoria

12 475

Ohjautuminen työpajatoimintaan*

Myönteisiä edistysaskelia koettu

- 86 % opiskelu- ja työelämävalmiuksissa
- 84 % arjen taidoissa
- 80 % elämänhallinnan tunteessa
- 80 % sosiaalisissa taidoissa

94 %

valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana

Työpajajakson jälkeen*

1. Työkokeilu
2. Kuntouttava työtoiminta
3. Työpajasopimus
4. Koulutuspalvelut
5. Ammatillisen kuntoutuksen palvelut

yleisimmät valmennuspalvelut

4,5

valmentautajat antavat työpajatoiminnalle arvon (asteikko 1-5)

*Prosenttiosuudet vain nuorista valmentautujista.

Lähteet: OKM/AVI: Valtakunnallinen työpajatoiminnan kysely 2024, työpajatoiminnan Sovari 2024

Nuorten työpajojen tilannekuva

- ✓ Into on kartoittanut vuoden 2024 aikana työpajojen tilannetta 3 kyselyllä, joissa vastaajia yhteensä 316
- ✓ Tilannekuva kyselytulosten ja kentältä tulleiden yhteydenottojen perusteella:

- Useat uudistukset **heikentäneet toimintaedellytyksiä ja kaventaneet mahdollisuuksia tarjota palveluita** nuorille
 - 2 vuoden aikana n. **20 työpajaa lopettanut**, nyt uhka koskee vielä suurempaa joukkoa
- **Kuntouttavan työtoiminnan** järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille on tuottanut **palveluvajeita**
 - Pulaa erityisesti arjenhallintaa vahvistavista palveluista
- **Työkokeilun kestoja lyhennetty: 6 kk**
 - Paikoin linjaus: työpajalle vain 1–3 kk
- **Palkkatukimahdollisuudet monin paikoin poistuneet**, eikä pääsääntöisesti voida enää myöntää kuntaan
- Työpajoilla on **kehitetty työpajasopimuksia** mahdollistamaan nuorten palvelut
 - **Työvoimaviranomainen ei aina tunnista työpajasopimuksia**, eikä siksi ohjaa pajoille.
- **Nuorten määrä pajoilla on vähentynyt**, vaikka työllisyys ei ole kohentunut
 - Pitkäaikaistyöttömyys kasvanut merkittävästi
 - Nuoret ovat jääneet ilman tarvitsemiaan palveluita

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksia nuorten työpajapalveluihin

- **Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen Avin rahoituksella** ei ole voinut valmentaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevia nuoria
- Osa nuorista on **jäänyt palveluiden ulkopuolelle** eikä monilla ole edellytyksiä esim. työkokeiluun
- 3. sektorin työpajat tuottavat edelleen kuntouttavaa työtoimintaa
 - **Hyvinvointialueet vähentäneet ostoja ja palvelu monin paikoin ruuhkautunut**
- **Sote-palveluiden pitkät jonot** vaikeuttavat työpajojen monialaista yhteistyötä ja **palvelupolkujen rakentamista**
- **Yhteistyö yhdyspinnoilla (hva, kunta, työpajat) paikoin haastavaa, epäselvyttä tehtäväkentistä**

- Huolta herättää **kuntien niukkeneva talous** ja **uusi rahoitusmalli**, joka painottaa avoimille markkinoille työllistymistä
 - Vaikka nuori tarvitsisi kokonaisvaltaisia palveluita
- **Tapahtunut työpajapalveluiden keskittymistä**
 - Palveluiden **alueellinen saavutettavuus** ja yhdenvertaisuus on **heikentynyt**
- **Tulkinnat työpajasopimuksiin ja työkokeiluun liittyen** vaihtelevat alueittain ja paikoin rajoittavat nuorten mahdollisuuksia tulla työpajalle
 - Nuoret **eriarvoisessa asemassa keskenään**

”Työpajatoimintamme loppuu. Lisää työttömiä tiedossa.”

”Ei useinkaan hyväksytä aktivointitoimenpiteeksi, jos työkokeiluun sisältyy valmennusta. Lisäksi lakiosaston näkemys on, että työkokeilut pitäisi suorittaa pääasiassa yrityksissä, joka lisäksi heikentää nuoren mahdollisuutta päästä työkokeiluun työpajalle.”

Uudistusten seurauksia työpajakentälle

SOTE-UUDISTUS

- Kuntouttava työtoiminta siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle.
- Yhteistyö keskeisten toimijoiden kanssa katkesi monin paikoin.
- Säästöt kuristavat sote-sektoria.

SEURAUUS

- Puutetta kuntouttavasta työtoiminnasta.
- Ostopalveluehdot eivät tee pajalle toiminnasta kannattavaa.

SEURAUUS

- Sote-ammattilaisia ei tavoita, nuorille ei saada apua.
- Nuoren palvelu määrittyy rahan, ei tarpeen mukaan.

ESIMERKKI

Mielenterveyskuntoutuja hyötyisi kolmesta pajapäivästä viikossa ja saisi samalla opintoja myöhemmin edistävän osaamistodistuksen.

HYVINVOINTIALUE TILAA VAIN YHDEN PAIVAN JA KIELTÄÄ OSAAMISTODISTUKSEN.

TE-UUDISTUS

- Työllisyshoito 45 alueelle.
- Työkokeilun kesto lyheni 12 kuukaudesta 6 kuukauteen.
- Palkkatuki rajattiin yhä pienemmälle joukolle nuoria.

SEURAUUS

- Alueiden eri tulkinnat työpajojen roolista eriarvoistavat.
- Työtön nuori pääsee yhä harvemmin työpajalle.

SEURAUUS

- Työpajat loivat työpajasopimuksia, jotta nuoret eivät jäisi yksin kotiin.
- Työllisyysalueet ovat tulkinneet omia sopimuksia vapaaehtoistyöksi.

ESIMERKKI

Sosiaalisesti eristäytynyt pitkäaikaistyötön nuori hyötyisi polutuksesta työkokeilun kautta palkkatuelle pajalle ja siitä yritykseen.

TYÖLLISYYSALUEEN MIELESTÄ NUORI ON VALMIS OIKEAAN TYÖELÄMÄÄN, JOS KERRAN PYSTYY OLEMAAN PAJALLA.

OPPIVELVOLLISUUS

- Oppivelvollisuutta ei tällä hetkellä voi aina suorittaa työpajalla.
- Hallitusohjelman kirjaus oppivelvollisuuden suorittamisesta työpajalla ei ole edennyt.

SEURAUUS

- Toisen asteen tuetummat ryhmät (esim. TUV) ja erityisammattioppi-laitokset ovat täynnä.
- Ryhmäkoot kasvavat eikä tukea riitä kaikille.

SEURAUUS

- Työpajat menettivät yhden asiakasryhmän eli peruskoulun jälkeistä valmennusta kaipaavat nuoret.

ESIMERKKI

Pienen paikkakunnan koulukiusattu nuori hyötyisi sosiaalisesti vahvistavasta ympäristöstä ja pienryhmästä perusopetuksen jälkeen.

ILMAN VAIHTOEHTOISTA OPPIMISYMPÄRISTÖÄ MAHDOLLISUUTENA ON JOKO KESKEYTTÄÄ OPPIVELVOLLISUUS TAI MENNÄ TOISELLE ASTEELLE.

Uudistusten keskellä kehitettyjä hyviä käytänteitä pajoilla

- Työpajasopimukset
- Nuorten uravalmennus
- **Opinnollistaminen, työpajalla oppivelvollisuuden suorittaminen ja yhteistyön vahvistaminen koulutuksen järjestäjien kanssa**
- **Yritysyhteistyön vahvistaminen**
- Henkilöstön **osaamisen lisääminen** sekä **laatutyöhön ja vaikutusten todentamiseen panostaminen**

Työpajasopimus joustavana mahdollisuutena

- Into suosittelee: nuorten ja työpajojen kahdenvälisistä sopimuksista käytetään valtakunnallisesti yhteneväistä nimeä **työpajasopimus**
- Mahdollistaa nuoren nopean aloittamisen pajajaksolla. Haaste: tulkittu toisinaan vapaaehtoistyöksi, ja nuorille on tehty selvityspyyntöjä.
- **Lainsäädännön kannalta työpajasopimuksen käyttäminen pajajaksolla ei ole ongelma.**
- **On ensiarvoisen tärkeää, että pajajakso työpajasopimuksella kirjataan asiakkaan työllistymissuunnitelmaan**
 - Tällöin työmarkkinatukea saavalle nuorelle ei tehdä selvityspyyntöä eikä hänen etuutensa katkea.

Nuorten työpajojen mahdollisuudet – mitä tulee tehdä?

- **Työpajasopimukset joustavaksi ratkaisuksi turvaamaan nuorten palvelut valtakunnallisesti**
- **Työkokeilu tulee olla mahdollista työpajoilla**, jos vastaa nuoren tarpeisiin ja kriteerit täyttyvät
 - Työkokeilun **kestoa** työpajoilla tulee **pidentää**
- Tarvitaan **uusi matalan kynnyksen palvelu**
 - Arjenhallinnan tuki, sosiaalinen vahvistaminen, nuorisotyöllinen työote
 - Kunnan järjestämisvastuulla, etuus nuorelle, työllisyys- ja sosiaalipalveluiden palveluvalikoimasta
- **Koulutuksen järjestäjien kanssa tehtävää yhteistyötä vahvistettava:**
 - Hallitusohjelmaan kirjattu mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuutta työpajalla.
 - Areena-verkoston ehdottama kuntouttavan opetuksen malli
 - **Opinnollistamiseen** tarvitaan valtakunnallisia ja paikallisia resursseja
- **Työpajatoimijoiden** osaamista **heikossa asemassa olevien työllistämisessä** kannattaa hyödyntää työllisyyspalveluiden kehittämisessä!

**Olen saanut tukea
opiskelu- ja
työllistymisasiossa, sain
työpaikan työpajajakson
päätteeksi ja jatko-
opiskelusuunnitelmat
ovat selkeät.**

Työpajan valmentautuja

Ollaan yhteyksissä!

Elina Peränen
asiantuntija, työpajatoiminta
elina.peranen@intory.fi
050 576 1147

X/Twitter: @elinaperanen
LinkedIn: Elina Peränen

Reetta Pietikäinen
asiantuntija, laatutyö
reetta..pietikainen@intory.fi
050 374 9708

X/Twitter: @reettapietik
LinkedIn: Reetta Pietikäinen

